

Varga Bence

ODAKINT

Miután eldördült a lövés, csak percekkel később volt képes végre leereszteni az egyre súlyosabbnak tűnő légpuskát. Ahogy ott térdepelt a kerítés tövében, a bokrok közé szorulva, ezen a meglehetősen esetleges rejtekhelyen, valamiért arra kellett gondolnia – mintha csak most tudta volna meg –, hogy ő már hatvanhét éves. Ez a felismerés a maga irtózatosságával és megkérdőjelezhetetlenségével, mint egy fejszecsapás, hasított belé, egyenesen a koponyájába. Csak felállás közben érezte meg, hogy az órákon át tartó bujkálástól a bokrok között térde „csaknem tönkrement”, és kabátja is teljesen átnedvesedett. Kihúzta magát és átpillantott a szemközt lévő egykori Tüzép-telepre. „Ez is tönkrement” – mondogatta általában, ha az üresen álló telekre gondolt, de most, ahogy így, a november beállta óta szüntelen félhomályban, ebben a „nyálkás, gusztustalan időben” szemügyre vehette az udvarban álló, szétrozsdásodott autókat, a mindent beborító építkezési törmeléket és a bejárati kapun kívül felejtett „Vigyázat! A kutya harap!” feliratot, szinte magától értetődőnek tűnt, hogy egy ilyen helyen soha semmi nem működhet már.

Gyanúsnaak találta ezt a részvétlenséget, ami egyre inkább hatalmába kerítette, és ami most már nemcsak a telep maradványaira vonatkozott, hanem mindenre és mindenkire, aki ehhez a városhoz tartozik. Nem értette. Hiszen itt nőtt fel, és itt élte le az életét, ezek az emberek és ezek a szétvert meg elhasznált épületek között, folyton-folyvást aggodva maga és mások sorsáért. „A jövőért!”, amit annyi minden látszott és látszik fenyegetni nap mint nap. Elhajtotta a puska csövét, hogy meggyőződjön, valóban üres, majd remegő lábakkal a lakásba indult, és közben mindegyre kereste a választ, mi történhetett. Nem is annyira azt kérdezte magától, mi történt vele, hanem hogy mi történt benne. Mert ez a jól fölfogható változás egész testében végbement, csontjaiban, sejtjeiben, húzában és véreben, olyan határozottsággal jelent meg benne, ahogy egy puszkagolyó fúródik a gyanútlan vadba. Odabent a házban sötét volt. Puskáját a falnak támasztotta, és belezuhant a karosszéékbe. Teljesen kimerült, a remegés egy pillanatra sem hagyott alább. Pihenni akart, de kedvenc ülőhelye valahogy kényelmetlen volt most: az ülés besüppedt, a karfa kemény volt, a háttámla pedig túlságosan egyenes,

sehogy sem támasztotta megfelelően sajtó gerincét. És a kárpit, ez az élénk, világitó kárpit – „vörös, mint a kommunista nyakkendő” – milyen utálatos volt most a szemében, legszívesebben köpni támadt volna kedve a gondolattól, hogy harminc éven át itt ült, és észre sem vette, hogy csaknem teljesen rokkanttá tette ez „az otromba tákolmány”, úgyhogy feltápáskodott, és a szobát vizslatta, hátha talál valamit, akár egyetlen apró tárgyat, ami legalább egy kicsit visszazökkenti állapotából, hogy ne csak „azon”, az iménti lövésen járjon az esze. Most határozottan úgy rémlett neki, otthona már nem otthona, a lakás már csak annyit jelent számára, mint a vastag porréteg, mely mindent befedett: ott lapult a tévé tetején, a szekrényen sorakozó állatos porcelánok között, a falra felszögelt vaddisznó szőnyeg szőrszálaiban. A világirodalom klasszikusai könyvsorozat megfakult borítóin meg az öntöttvas gerytyatartón, amit a testvére készített neki valamikor régen, még mielőtt halálba itta magát. És le akart nézni a földre is, a sarokba, ahol – tudta – ott hever az a gobelinkép is, amit ma reggel vágott földhöz. De nem volt mersze odapillantani. „Most már biztosan jönnek” – jutott eszébe, és a hálószobában lévő ablakhoz sietett, ahonnan messzire ellátott a ház előtt elterülő országúton, éppen abba az irányba, amerre néhány utcával arrébb a rendőrkapitányság van. Az ablakhoz tapasztva fülét várta, hogy felharsanjanak a szirénák – „fel kell harsanniuk” –, hogy a láthatáron megjelenjen a kék-vörös fényben villogó konvoj, az ő konvoja, mely kizárólag érte jön. Mert célt nem tévesztett, tudta ezt most, minden eddiginél jobban tudta, hogy mi történt, és elkáromkodta magát dühében, hogy ezt tették vele, kikényszerítették, hogy lépjen, mert „egyszerűen már nem lehetett bírni”. Hogy miért őt szemelték ki, nem fért a fejébe. Az első „támadást” követően hetekig törte az agyát, mivel ártott nekik, meg hogy egyáltalán „kik lehetnek ezek”, mire felismerte, hogy a két ikerfiú, akik biciklijükkel mindennap elszáguldanak a háza előtt, és kavicsokkal dobálják az ablakát meg a fémlemezes kapuját, a Risztung Piroska „két ökör kölke”, akiket – a szomszédok elmondása szerint legalábbis – az anyjuk tizenegy hónapon át hordott, mire „meg bírta szülni őket”. És minthogy támadásaik nemhogy nem szüntek, de egyre gyakoribbá, hevesebbé váltak, lépnie kellett valamit, úgyhogy egész nap az utcaajtónál állva várt, hogy elcsípje őket, és utánuk kiáltson valamit, például, hogy „Takarodjatok haza!”, de amazok csak még jobban lázba jöttek, még hangosabban vihogtak, egy alkalommal pedig csaknem a férfi fejét találták el. Heteken át kitartóan kiabált nekik, feleslegesen, amikor úgy döntött, hogy komolyabb fellépésre lesz szükség.

Innentől fogva nemcsak üres szavakat kiabált, nemcsak szitkozódott értelmetlenül, hanem – bár tudta, ettől még eszelősebbnek, s ettől még jobb prédának tűnik majd támadói szemében – fenyegetőzni kezdett, hogy „golyót ereszt beléjük”. Komolyan persze egyetlen pillanatra sem gondolta, hogy rájuk lő, eszébe sem jutott, hogy a lomtárnak használt garázsban ott porosodik a még apósától örökölt Slavia légpuskája.

Egészen ma reggelig.

Hogy miért éppen egy gobelinkép juttatta eszébe, nem foglalkozott vele. Az a gobelinkép, amelyet még felesége hímmzett valamikor, akkoriban, amikor már egész álló nap hintaszékében himbálózott csak, miután mindkét szemére csaknem teljesen megvakult, de az apró lyukakat valahogy még ezután is képes volt ördögi pontossággal eltalálni. Csak annyit tudott most, hogy ez a kép tartotta vakságban „annyi éven át”, erre jött rá ezen a reggelen, amikor az elsötétített szobában hunyorgva figyelte a képet, rajta azzal a lila ruhás nővel, ahogy ül a mező szélén, keresztbe tett lábakkal. Undorodva nézte, egyszerű vonalai, fantáziátlan színei arról az ízléstelenségről árulkodtak, amit akkor tapasztalt csak, ha karácsonyhoz közeledvén esti sétája során megfigyelte a házakra valósággal fölhányt, évről évre egyre elvadultabb és borzalmasabb világító díszeket. És milyen csúnya volt ez a nő, mint egy harcsának, akkora ajkai voltak a vastag gobelinfonalaktól, szeme kidülledt, orra pedig nem is volt – megboldogult felesége egyszerűen elfelejtette az orr vonalát feketével kijelölni, egybemosta az arcával. Ettől hatalmába kerítette valami kényelmetlen érzés, mintha belülről kaparásznák a bőrét, hogy ez a gobelin, ez a bárgyú tekintetű nő ott ül a város valamennyi lakásában, bárhová fordult, érezte, ahogy a szomszéd nappalijában ugyanígy figyel egy hasonló, förtelmes képről, és ettől olyannyira felháborodott, hogy kiugrott ágyából, és a földhöz csapta a hímmzést. Hogy aztán valamelyest öntudatlanul, másrésről azonban nagyon is célra irányított eltökéltséggel feltépje odakint a garázs ajtaját, és odabent rábukkanjon a dobozok mögött falhoz támasztott légpuskára, elég volt néhány perc innentől. A szándék ugyanis, hogy néhány kósza lövéssel végleg elijeszti az ikreket, az egyetlen helyes megoldásnak látszott annak fényében, hogy az iménti meggyőződése némiképp följogosította, hogy ehhez a képhez hasonló, otromba lépésre szánja el magát.

Még ki sem világosodott igazán – a postás még a hajnali hidegtől átfagyva dugdosta a megyei hírlapot a postaládákba –, amikor elhelyezkedett a bokrok tövében, a kerítés sarkában, és megtöltötte fegyverét.

Lesben állt, mozdulatlanul, figyelmét mindössze az égen elvonuló vadlibák vonták el, egyetlen percre, amíg a háza mögött fekvő erdő magas lombjai mögött el nem tűntek, és emléküik mindössze mindenfelől visszhangzó gágogássá halványult. Így várta őket hosszú, egyhangú órákon át, s közben maga sem tudta eldönteni, a nyirkos időjárástól vagy az izgalomtól remeg-e jobban. Hiszen izgult, nem tagadhatta maga előtt sem, hogy fél meghúzni a ravaszt, fél még a levegőbe lőni is, és akárhogy is töprengett, minduntalan arra jutott, hogy leginkább a puská hangjától tart, egy fülrepszto dördüléstől, ami egy „ilyen napon” a maga ellentmondást nem tűró erejével végzetes elhatározásokra sarkallhatja az embert.

Csak a légpuskára és az ikrekre bírt gondolni, meg időnként a vadlibákra.

A remegés akkor sem hagyott végül alább, amikor a fiúk megérkeztek. Már távolról hallotta őket, összetéveszthetetlen, „bumfordi” nevetésüket, rozoga biciklijük csörömpölését, amint szántsándékkal behajtanak az autót valamennyi gödrébe. Ellenállva azonban a kísértésnek, hogy megforduljon, és szemügyre vegye őket – hiszen épp az ellenkező irányba nézett –, felhúzta puskáját, és belenézett a távcsőbe, hogy kiszemeljen egy biztos pontot, valahol a templom környékén, ahol biztonságosan az égbe lőhet, úgy, hogy mégis elég közel járjon ahhoz, hogy támadói fülét ne kerülje el a mögöttük elhúzó golyó vérfagyasztó süvítése. Abban a pillanatban, hogy a kavicsok záporozni kezdtek kapujára, nagy levegőt vett, s ravaszra helyezett ujjal várta, hogy támadói megjelenjenek a távcsőben. Utólag szerette volna azt hinni, hogy ezen a ponton megszünt jelen lenni, hogy szemei elsötétültek, ujja a ravaszon pedig magától cselekedett, így próbált visszaemlékezni a történetekre, ahogy most ott állt, lesújtva szobájában. De hiába erőlködött, nagyon is jól tudta, hogy szándékosan tartotta a célkeresztet azon a fiún, amelyik véletlenül saját maga hajtott a férfi puskája elé. Mert onnantól kezdve, hogy a szándék megszületett benne, ellenállásra már jóformán nem maradt semmi esélye, engedelmeskedett az őt teljességgel maga alá gyűrő akaratnak, és meghúzta a ravaszt, amikor a kereszt éppen a fiú hátán pihent, az öreg Slavia pedig akkorát rúgott, hogy csaknem kihullott a kezéből.

„Most már jönniük kell” – eszmélt föl, és újfent az ablakhoz sietett. Odakint egy megtépázott kóbor macska ugrott ki éppen a Tüzép telepről, maradék vörös bundája szinte beleolvadt a rozsdás kerítéslecek sorába. Figyelte ezt a macskát, ahogy a házak mentén meglapulva

eliszkol, mint egy idegen, betolakodó, és rájött, ha valaki látná most őt, amint itt az ablakban áll, ugyanezt gondolhatná róla. Mert ebben a pillanatban meg tudta fogalmazni már, mi történt vele, kényszer szülte bosszújával, a gobelinképtől való megundorodásával mit pecsételt meg, hogy tudniillik végleg kívül került a városon és annak törvényein. Arra gondolt, nem éppen gondtalan élete során hányszor és hányszor próbált megfelelni a városlakók rá ilyen-olyan módon kiszabott elvárásainak, hányszor cselekedett saját akarata ellenére, hányszor hagyta, hogy megalázzák és a háta mögött mutogassanak, és arra jutott, hogy nem csupán kívül került a városon, hanem kilépett belőle, saját maga. Életében először ő döntött, nem gondolt senkire, csakis magára, a saját igazára, a saját igazságára, mely – kérdezte magában felvillanyozva – vajon miért érne kevesebbet „ezeknek a farizeusoknak” az igazságánál?

Ezt felismervén, mivelhogy neki helye itt többé már nincs, előkötorta katonai hátizsákját, és telepakolta mindennel, amiről úgy érezte, az útra kelésben hasznára lehet: két palack Balfi vizet, maradék kenyérét, egy bicskát, egy pár munkás kesztyűt, egy konzervnyitót, egy csomag kötszert meg kedvenc szovjet villanyborotváját, hogy mégse nézzen ki úgy, mint egy vadállat. Már húzta össze a cipzárt, amikor eszébe jutott bőrtokos Sokol rádiója is. Évtizedek óta már csak díszként porosodott a szekrényben, de most, az előtte álló útra gondolva rájött, hogy ez lesz talán a legfontosabb társa „odakint”, az egyetlen kapocs, ami összeköti majd a várossal. Tartott ugyanis a kíváncsiságtól, hogy tudni akarja majd, mi zajlik a világban, vagy hogy milyen döntés született ügyében, s legfőképp attól, hogy képtelen lesz ellenállni az elemi vágynak, hogy visszatérjen. Jelenlegi helyzetét mérlegelve belátta, nincs más választása, mint egy tönkrement, ócska rádió kezébe helyezni sor-sát, „már ha valahogy sikerül életet lehelni bele”.

Az ajtót sem zárta be maga után – „hadd vigyék, amit találnak” – s a hátsó kertbe indult, hogy megszabaduljon a puskától. Tudta, hogy kockázatos nélküle elindulnia, de ha csak felidézte magában a hangját, elfogta a hányinger. A kertben lévő pöcegödrtől lefedő két betonlapokra, a köztük hagyott rés fölé lépett, és megnézte, biztosan üres-e a cső, majd a hidegtől megkeményedett trágyára hajította a fegyvert, s az erre a célra kihelyezett fémrúddal teljesen lefedte a nyílást.

A szél az erdőben csordogáló kis csermely hangját sodorta felé, egyszerre csábítóan és fenyegetően, és ahogy szemügyre vette a hajlagonzó fákat, most csodálkozott csak rá, hogy a remegés teljesen megszűnt, újra ereje teljében volt, s úgy érezte, soha többé nem fáradhat el. Maga

mögött hagyta a házat, a garázst, a veteményest, a pöcegödrot, és elindult, befelé az erdőbe, ahol úgy surrant sietve, kissé meggörnyedve a fák között, akár a vörös macska. Tudta, hogy ez az erdő nem túlságosan nagy, s hogy itt elbújnia hosszú időre az önfeladással volna egyenlő, ugyanakkor azt is tudta, hogy ha nyugatnak tart, a végén egy üres mezőre juthat, ahol már csak kóbor állatok meg az égig érő villanypóznák lesznek, amik megláthatják. Hogy ez a minden környező várostól és falutól külön eső senki földje hová vezet, nem tudta pontosan, de úgy sejtette, ha kitartóan menetel, akár az országhatáron is átérhet, még mielőtt rájönnek, merre szökött meg.

Nemsokára, éppen amikor az útját keresztező kis vízfolyáshoz ért, recsegő-ropogó zajt hallott. „Az nem lehet, hogy megtaláltak...” – gondolta, és a földre vetette magát. Hiába forgolódott azonban, az erdőben nem volt senki, csak a víz folydogált unottan. „Már hallucinálsz is?” – állt fel kissé megnyugodva, de ebben a pillanatban újra hallotta a szakadozó hangot, amelybe, csak most fogta föl, emberi beszéd vegyült. Hosszasan fülelt, de képtelen volt kibogarászni a különös beszéd értelmét. Percekig tartott, mire megértette. Ledobta a hátizsákját, és térdre rogyva előkotorta a rádiót, amelynek állomásjelzője megállás nélkül csúszkált jobbra-balra. A beszéd egy pillanatra abbamaradt, mintha az ott, akit hallott, észrevette volna, hogy a férfi rá figyel. Zsigereiben érezte, hogy egymásra várnak, mérget vett volna rá, hogy a másik is a füléhez tartja most saját rádióját.

„Hová... mész?” – szólalt meg ismét a rádió, de ebben a pillanatban a beszéddel együtt a sístergés is megszűnt, a rádió állomásjelzője pedig újra megdermedt.

„Ki az? Haló? Válaszoljon!” – kiabált bele a gépbe. De nem érkezett felelet.

Egy ideig még térdelt ott a nedves leveleken, ide-oda forgatva a rádiót, aztán eszébe jutottak a vadlibák meg a piros-kék konvoj. Elmosolyodott. Felállt, táskájába süllyesztette a rádiót, majd egy ugrással a csermely túloldalán termett.

Apokrif, 2022/1.